

Laidiens: 09.08.2005., Nr. 124

Ministru kabineta noteikumi Nr.569

Rīgā 2005.gada 26.jūlijā (prot. Nr.43 40.§)

Kartupeļu gaišās gredzenpuves apkarošanas un izplatības ierobežošanas kārtība

Izdoti saskaņā ar Augu aizsardzības likuma 5.panta 13.punktu

I. Vispārīgie jautājumi

- 1.Noteikumi nosaka kārtību, kādā tiek apkarota kartupeļu gaišā gredzenpuve un ierobežota tās izplatība.
- 2.Kartupeļu gaišo gredzenpuvi ierosina augu karantīnas organisms *Clavibacter michiganensis* subsp. *sepedonicus* (turpmāk – organisms).
- 3.Lai konstatētu kartupeļu gaišo gredzenpuvi, Valsts augu aizsardzības dienests (turpmāk – dienests):
 - 3.1.regulāri pārbauda kartupeļu *Solanum tuberosum* L. bumbuļus un to augus;
 - 3.2.ņem sēklas kartupeļu un citai izmantošanai paredzēto kartupeļu *Solanum tuberosum* L. bumbuļu un to augu paraugus uzglabāšanas vietās un nosūta tos laboratoriskām analīzēm;
 - 3.3.pārbauda kartupeļu *Solanum tuberosum* L. paraugus vizuāli, bumbuļus pārgriežot, ņem no kartupeļiem *Solanum tuberosum* L. paraugus un nosūta tos laboratoriskām analīzēm, ja konstatētas kartupeļu gaišās gredzenpuves vizuālās pazīmes;
 - 3.4.saskaņā ar šo noteikumu pielikumā minētajām laboratoriskajām metodēm laboratoriski diagnosticē organismu;
 - 3.5.piemēro, kontrolē un piespiedu kārtā veic kartupeļu gaišās gredzenpuves izplatības ierobežošanas un apkarošanas pasākumus (turpmāk – fitosanitārie pasākumi).
- 4.Personas nedrīkst uzglabāt vai pavairot organisma tīrkultūru, izņemot gadījumus, kas noteikti normatīvajos aktos par izmēģinājumiem vai zinātniskiem mērķiem un šķirņu selekcijai paredzēto kaitīgo organismu, augu, augu produktu un ar tiem saskarē nonākušo priekšmetu ieviešanas un pārvietošanas kārtību.

II. Fitosanitāro pasākumu noteikšana

- 5.Ja kartupeļu *Solanum tuberosum* L. vizuālajā pārbaudē dienests konstatē kartupeļu gaišās gredzenpuves pazīmes vai saskaņā ar šo noteikumu pielikumā minēto imunofluorescences testu laboratoriskajā analīzē iegūts pozitīvs testēšanas rezultāts, dienests pieņem lēmumu par šādu fitosanitāro pasākumu piemērošanu:
 - 5.1.lai novērstu organisma izplatīšanās risku, persona kartupeļu partijas vai kravas, no kurām tika ņemts paraugs, no saimniecības drīkst pārvietot tikai dienesta uzraudzībā;

5.2.aizliedz personai pārvietot no saimniecības citus nakteņu dzimtas (*Solanaceae*) augus (turpmāk – saimniekaugi).

6.Ja turpmākajos šo noteikumu pielikumā noteiktajos laboratoriskajos testos organisms paraugā netiek konstatēts, dienests atceļ noteiktos fitosanitāros pasākumus.

7.Lai noteiktu infekcijas izcelšanās vietu, dienests pārbauda citas kartupeļu partijas, kuras ir bijušas saistībā ar šo noteikumu 3.punktā minētajiem kartupeļiem.

8.Dienests apstiprina kartupeļu gaišo gredzenpuvi, ja divos dažādos šo noteikumu pielikumā minētajos laboratoriskajos testos tiek konstatēts organisms.

9.Ja tiek konstatēts organisms, dienests pieņem lēmumu par fitosanitāro pasākumu piemērošanu. Lēmumā ietver šo noteikumu 10., 11., 12. un 13.punktā minētās prasības.

10.Lai noteiktu infekcijas izplatību un zemesgabala plānā atzīmētu inficēto zonu (lauku, audzēšanas vietu un saimniecības kopumu, kas jebkādā veidā ir saistīti ar inficētajiem kartupeļiem), par inficētiem nosaka:

10.1.kartupeļu *Solanum tuberosum* L. bumbuļu vai to augu kravu vai partiju, no kuras ņemts paraugs (turpmāk – inficētie kartupeļi);

10.2.noliktavu vai tās daļu, lauksaimniecības tehniku un transportlīdzekli, kas bija saskarē ar inficētajiem kartupeļiem;

10.3.citus priekšmetus, ieskaitot iepakojumu, kas bija saskarē ar inficētajiem kartupeļiem;

10.4. lauku un audzēšanas vietu, no kuras iegūta inficēto kartupeļu raža, un zemesgabala plānā atzīmē lauku un audzēšanas vietu;

10.5.lauku un audzēšanas vietu, kur kartupeļu veģetācijas periodā ņemti kartupeļu paraugi, un zemesgabala plānā atzīmē lauku un audzēšanas vietu.

11.Lai noteiktu infekcijas izplatību un zemesgabala plānā atzīmētu inficēto zonu, par iespējami inficētiem nosaka:

11.1.visus kartupeļu bumbuļus vai to augus, ko audzē vai kas atrodas audzēšanas vietā, kurā noteikti šo noteikumu 10.punktā minētie ierobežojumi;

11.2.audzēšanas vietas vai zemesgabalus un telpas, kuras saistītas ar kartupeļu bumbuļiem vai augiem, kas noteikti par inficētiem, ieskaitot audzēšanas vietas, kas lauksaimniecības tehniku, transportlīdzekļus un telpas izmanto kopīgi ar audzēšanas vietu, kurā ir konstatēti inficētie kartupeļi;

11.3.kartupeļu bumbuļus un to augus, kuri izaudzēti šo noteikumu 11.2.apakšpunktā minētajās vietās vai atradās šajās audzēšanas vietās infekcijas noteikšanas laikā;

11.4.ražošanas vietu vai noliktavas, kurās glabājas kartupeļu bumbuļi, kas pārvietoti no šo noteikumu 11.1. un 11.2.apakšpunktā minētajām vietām;

11.5.iekārtas, lauksaimniecības tehniku, transportlīdzekļus, noliktavas un citus priekšmetus, ieskaitot iepakojumu, kas iepriekšējo 12 mēnešu laikā varēja nonākt saskarē ar inficētajiem kartupeļiem;

11.6.kartupeļu bumbuļus vai to augus, kas nonāca saskarē ar noliktavām vai citiem priekšmetiem pirms to tīrīšanas un dezinfekcijas;

11.7.kartupeļu bumbuļus vai to augus, kuri ir saistīti ar inficētās sēklas kartupeļu partijas izcelsmi vai kuri iegūti vienā vietā ar inficētajiem kartupeļiem, jo iespējama infekcijas izplatība, augus pavairojot.

12. Dienests nosaka šādus fitosanitāros pasākumus:

12.1. aizliedz stādīt inficētos un iespējami inficētos kartupeļus;

12.2. uzdod veikt vienu no šādiem pasākumiem:

12.2.1.dienesta uzraudzībā iznīcināt inficētos kartupeļus;

12.2.2.rūpnieciski pārstrādāt inficētos kartupeļus, nekavējoties nogādājot tos tieši pārstrādes uzņēmumā, kuram ir piemērotas atkritumu pārstrādes iekārtas, noliktavas un transportlīdzekļu dezinficēšanas sistēmas. Šo prasību piemēro, ja pārstrādes uzņēmums piekrīt pārstrādāt inficētos kartupeļus;

12.2.3.izpildīt citus fitosanitāros pasākumus, ja ir novērsts organisma izplatīšanās risks;

12.3. uzdod izpildīt vienu no šādiem pasākumiem:

12.3.1.dienesta uzraudzībā izlietot iespējami inficētos kartupeļus savam patēriņam vai nosūtīt pārdošanai tieši tirdzniecības vietām. Kartupeļu bumbuļus tirdzniecības vietā nogādā iepakotus, un tos nedrīkst pārpakot;

12.3.2. rūpnieciski pārstrādāt iespējami inficētos kartupeļus, nekavējoties nogādājot tos tieši pārstrādes uzņēmumā, kuram ir piemērotas atkritumu pārstrādes iekārtas, noliktavas un transportlīdzekļu dezinficēšanas sistēmas. Šo prasību piemēro, ja pārstrādes uzņēmums piekrīt pārstrādāt iespējami inficētos kartupeļus;

12.3.3.izpildīt citus fitosanitāros pasākumus, ja ir novērsts organisma izplatīšanās risks.

13.Dienests kartupeļu audzētājam uzdod audzēšanas vietās, kas noteiktas par inficētām, izvēlēties un veikt vienu no šādiem fitosanitārajiem pasākumiem:

13.1.laukos, kas noteikti par inficētiem, atkarībā no lauka izmantošanas intensitātes:

13.1.1.ja fitosanitāros pasākumus piemēro trīs gadus pēc infekcijas konstatēšanas:

13.1.1.1.iznīcināt pārziemojušos kartupeļus un citus organisma saimniekaugus;

13.1.1.2. aizliedz stādīt kartupeļu bumbuļus, to augus, sēt to sēklas, bietes un citus organisma saimniekaugus, līdz laukā nav pārziemojušu kartupeļu vismaz divus nākamos veģetācijas periodus;

13.1.1.3. trešajā audzēšanas gadā, ja vismaz divos iepriekšējos veģetācijas periodos nav atrasti pārziemojuši kartupeļi, drīkst stādīt sertificētus sēklas kartupeļus, lai iegūtu kartupeļus pārtikai, pārstrādei vai lopbarībai;

13.1.1.4. kārtējā kartupeļu audzēšanas gadā, ievērojot augu maiņu, drīkst stādīt sertificētus sēklas kartupeļus sēklas ieguvei vai citiem mērķiem paredzētus kartupeļus (pārtikai, pārstrādei, lopbarībai);

13.1.2. ja fitosanitāros pasākumus piemēro četrus gadus:

13.1.2.1.šajā periodā iznīcināt pārziemojušos kartupeļus un citus organisma saimniekaugus;

13.1.2.2.pirmajos trijos veģetācijas periodos laukā ierīkot un uzturēt melno papuvi, ganības ar biežu un zemu nopļaušanu vai intensīvu noganišanu;

13.1.2.3.ceturtajā kartupeļu audzēšanas sezonā stādīt sertificētus sēklas kartupeļus sēklas ieguvei vai citiem mērķiem paredzētus kartupeļus (pārtikai, pārstrādei, lopbarībai);

13.2. pārējos laukos, ievērojot augu maiņu:

13.2.1.pirmajā veģetācijas periodā pēc infekcijas noteikšanas aizliedz stādīt kartupeļu bumbuļus, to augus, sēt to sēklas vai citus organisma saimniekaugus un uzdod iznīcināt pārziemojušos kartupeļus vai atļauj stādīt tikai sertificētus sēklas kartupeļus citiem mērķiem paredzētu kartupeļu (piemēram, pārtikai, pārstrādei, lopbarībai) ieguvei, ja ir iznīcināti visi pārziemojušie kartupeļi un citi organisma saimniekaugi un iepriekšējā gadā nav audzētas bietes;

13.2.2.otrajā veģetācijas periodā pēc infekcijas noteikšanas atļauj stādīt sertificētus sēklas kartupeļus sēklas ieguvei un citiem mērķiem paredzētus kartupeļus (piemēram, pārtikai, pārstrādei, lopbarībai);

13.2.3.katru veģetācijas periodu, kas noteikts šo noteikumu 13.2.1. un 13.2.2.apakšpunktā, uzdod iznīcināt pārziemojušos kartupeļus un citus organisma saimniekaugus;

13.3.segtajās platībās aizliedz personai stādīt kartupeļu bumbuļus un to augus, kā arī citus organisma saimniekaugus, izņemot gadījumus, ja kartupeļu audzēšanai izmantoti sertificēti sēklas kartupeļi, sīkbumbuļi vai meristēmaugi, kuri ir pārbaudīti dienestā, veikta pilnīga augšanas substrāta nomaiņa un segto platību un iekārtu tīrīšana un dezinfekcija.

14. Dienests uzdod personai dienesta uzraudzībā:

14.1.attīrīt un dezinficēt inficētās vai iespējami inficētās noliktavas, lauksaimniecības tehniku, transportlīdzekļus un citus priekšmetus, iznīcināt vai dezinficēt ar inficētajiem vai iespējami inficētiem kartupeļiem saskarē nonākušo iepakojumu. Pēc dezinfekcijas šie objekti nav vairs uzskatāmi par inficētiem vai iespējami inficētiem;

14.2.tūlīt pēc infekcijas noteikšanas un katrā nākamajā veģetācijas periodā līdz pat pirmajam atļautajam kartupeļu audzēšanas gadam laukos, kuri bija noteikti par inficētiem, veikt visas ar kartupeļu audzēšanu saistītās lauksaimniecības tehnikas un glabātavu, un segto platību tīrīšanu, kā arī, ja iespējams, – dezinfekciju;

14.3.inficētajā zonā audzēšanas vietās vismaz trīs gadus pēc infekcijas noteikšanas:

14.3.1. sēklas kartupeļus novākt, uzglabāt un pārvietot atsevišķi no citiem mērķiem (pārtikai, pārstrādei, lopbarībai) paredzētajiem kartupeļiem;

14.3.2.veikt visas ar kartupeļu audzēšanu saistītās lauksaimniecības tehnikas un glabātavu, un segto platību tīrīšanu, kā arī, ja iespējams, – dezinfekciju;

14.3.3. kartupeļu audzēšanai izmantot tikai sertificētus sēklas kartupeļus.

15.Lai noteiktu organisma iespējamo izplatību un sākotnējo infekcijas izcelšanās vietu, dienests pārbauda:

15.1.kartupeļu bumbuļus un to augus, kas saistīti ar inficēto kartupeļu partiju;

15.2.saimniecības, kas atrodas tās saimniecības tuvumā, kurā ir konstatēti inficētie kartupeļi.

16.Ja dienests organismu konstatē sākotnējā selekcijas materiālā, dienests veic tā sākotnējā selekcijas materiāla, izlases sēklu, bāzes vai augstāka ataudzējuma sēklas kartupeļu pārbaudes, kuru izcelsme saistīta ar inficēto sēklas kartupeļu partiju, un nosūta paraugu laboratoriskām analizēm.

17. Dienests:

17.1. lēmumā norāda fitosanitāro pasākumu izpildes termiņu;

17.2. uzrauga un kontrolē fitosanitāro pasākumu izpildi;

17.3.lēmumā norādītajā laikā vietās, kas noteiktas par inficētām vai iespējami inficētām, pēc ražas novākšanas veic kartupeļu pārbaudes;

17.4.uzrauga saimniecības, noliktavas un ar kartupeļu bumbuļu pārvietošanu saistītos uzņēmumus, kā arī saimniecības, kuras izmanto lauksaimniecības tehniku uz līguma pamata kopīgi ar saimniecībām, kurās bija konstatēti inficēti kartupeļi;

17.5. lēmumam pievieno inficētās zonas karti.

18.Inficētajā zonā vismaz trīs nākamos veģetācijas periodus pēc infekcijas noteikšanas dienesta inspektors veic šo noteikumu 3.punktā minētās pārbaudes.

19.Ja kartupeļu audzētājs nav izpildījis dienesta noteiktos fitosanitāros pasākumus un inficētajās vai iespējami inficētajās platībās ir iestādījis inficētos vai iespējami inficētos vai nesertificētus kartupeļus, tad dienests piespiedu kārtā ķīmiski vai mehāniski iznīcina kartupeļu stādījumus. Ar kartupeļu iznīcināšanu saistītos izdevumus sedz kartupeļu audzētājs.

III. Eiropas Komisijas un Eiropas Savienības dalībvalstu informēšana

20.Dienests nekavējoties informē Eiropas Komisiju un Eiropas Savienības dalībvalstis par katru gadījumu, kad konstatēts organisms, un paziņojumā norāda šādu informāciju:

20.1.tās saimniecības reģistrācijas numurs fitosanitārajai kontrolei pakļauto augu un augu produktu aprītē iesaistīto personu reģistrā, kurā atrodas audzēšanas vieta, kas noteikta par inficētu;

20.2.tā fitosanitārā sertifikāta vai augu pases numurs, kas pievienots inficētajai saimniekaugu kravai vai partijai;

20.3.inficēto sēklas vai citiem mērķiem (piemēram, pārtikai, pārstrādei, lopbarībai) paredzētu kartupeļu šķirņu nosaukumi;

20.4.noteiktās inficētās zonas apraksts un tajā noteiktie fitosanitārie pasākumi;

20.5.šo noteikumu 8.punktā minētās testēšanas rezultāts (ekstrakts, imunofluorescences analīzei sagatavotais priekšmetstiklīšs, inficētais baklažānu (*Solanum melongena*) materiāls un organisma tīrkultūra).

21. Ja dienests plāno piemērot citus fitosanitāros pasākumus inficēto un iespējami inficēto kartupeļu izmantošanai, pirms šo pasākumu piemērošanas dienests informē par šiem pasākumiem Eiropas Komisiju un Eiropas Savienības dalībvalstis.

Informatīva atsauce uz Eiropas Savienības direktīvu

Noteikumos iekļautas tiesību normas, kas izriet no Padomes 1993.gada 4.oktobra Direktīvas 93/85/EEK par kartupeļu gaišās gredzenpuves kontroli.

Ministru prezidents A.Kalvītis

Zemkopības ministra vietā – vides ministrs R.Vējonis

Redakcijas piebilde: noteikumi stājas spēkā ar 2005.gada 10.augustu.

Pielikums

Ministru kabineta